

atni. A római jog igen megkövesedett tételeit a maguk életszerűségében az őket mozgató történeti erők reájuk való hatásában tünteti fel. A sokszor idézett római jogi parroemiákat, amelyeknek valódi tartalmát éppen megszokottságuk szinte elfeledteti, a jogélet eleveven mozgó tényezőjeként világosítja meg. Ennek egyik kitünő példája a római jognak a reguláról szóló tanítása. Személyi szemléletösen fejti ki a „non ex regula ius sumatur sed ex iure quod est regula fiat” tételének valódi értelmét és ebbeli jelentőségét. A regula a jogtételből elvont rendszező, félig a jogtanítás, félig a jogalkalmazás céljait szolgáló stilizált tétel. Hivatása nem jogtétel megteremtése, hanem a jogforrásokban adott joganyag tartalmi felfejtése, lapidáris összesűritése. Ugyancsak Személyi helyesen utal arra, hogy a jog elsajátításának megkönnyítése célja a reguláknak és nem a jogalkalmazás megmerevítése. (I. k. 66. l.) Ugyan e helyen említi ami történeti érdekesség számba is megy, hogy a híres regula Catoniana valójában az eredetileg érvénytelen hagyományra vonatkozóan tartalmazta azt a szabályt, hogy később érvényessé nem válhat. A regula Catoniana esetében tehát megismétlődött az absolutizmus érdekében megcsonkított princeps legibus solutus általánosítása, amely tétel esetében „his legibus” (tehát csak az ott szóbanforgó törvényekre vonatkozóan) adott mentességet a princepsnek. Ez a történeti megállapítás még mai gyakorlati jelentőségű is, mert ma is rendkívül sűrűn történik hivatkozás a quod ab initio vitiosum, non potest tractu temporis convallescere tételére, holott eredeti érvénytelenségnek utólagos convallescálását számos jogtétel pozitíve is elismeri. A jó részben a német jogi irodalomra támaszkodó magyar irodalom világában külön dicséretet érdemel Személyi könyve azon okból, mert a német irodalmon felül a francia, olasz és angol irodalomra is igen kiadósan figyelemmel van.

A könyvről szóló ez a megemlékezés nemcsak a jogi szaklapok természetszerű kötelességteljesítése és a végzett munka értékének kijáró elismerés, hanem a recenziónak az a másik vezető szempontja is, hogy az olvasó figyelmét reá irányítsa azokra a munkákra, amellyel érdemes foglalkozni. Személyi könyvét az a gyakorló jogász is sok tanulsággal fogja olvasni, akit egyébként a római jog holt jogforrási anyaga már nem érdekel, mert Személyi könyvének az a fentebb kiemelt érdeme, hogy történelmi távlatból eleven tételként tárja fel a római jog anyagát, a mai olvasónak a ma problémái szempontjából is sok okulást nyújt. B. S.

A kormányzói méltóság a magyar alkotmányjogban.
Irta: Dr. Gábor Gyula. Jogintézmények történeti megvilágítása nemcsak jogtörténeti szempontból fontos, hanem a

tennálló jog helyes megértése és továbbfejlesztése szempontjából. Hasznos szolgálatot tett szerző a jogtudománynak, mikor alapos történeti, okleveleken és egyéb történeti emlékeken és kútfőkön alapuló kutatás után a kormányzói méltóság és hatáskör fejlődését, történetét megírta a magyar alkotmányjogban. A királyi szék megüresedése, a király kiskorúsága vagy a király távolléte miatti kormányzóság eseteit egyenkint tárgyalja a kormányzói méltóság jellege és hatásköre szempontjából és ennek alapján teszi meg részben kritikai megjegyzéseit a jelenleg hatályos, a kormányzó méltóságát és jogkörét szabályozó törvényekhez.

Sz—i.

Dr. Sárfy Andor: Magánjogi alapismeretek. Az általános műveltséghez, sőt a szükségszerű tudnivalókhöz is hozzátartozik a magánjog ismerete, mégis sem az iskola, sem jogirodalmunk nem vesz azon természetes feladatáról tudomást, hogy a magánjognak (beleértve a forgalmi jogot is) olyannyira szükséges alapismereteit megadja. Igaz, hogy az élet iskolai oktatás nélkül is többé-kevésbé mindenkit rászorít a magánjog megismerésére, azonban a még oly művelt laikusnak is ezen ismeretei egészen rendszertelenek maradnak, és igen sokaknak drága tandíjat kell fizetniök azon ignorancia juris-ért, amellyel senkisémmel védekezhetik.

Szerző műve a magyar jogirodalom szóbanforgó mulasztását nagy mértékben pótolta és jóvátette. Könyve a kultuszminiszterium megbízásából az iskolán kívüli népművelődés céljára íródott, és erre kiválóan alkalmas is, mert világos okfejtésű, eleven stílusu, az érdeklődést mindig ébren tartó. Egyszerű fogalmakból, gyakorlati példákából indul ki, és bátran állítom, hogy az olvasó tételes magánjogunk elemeit *minden fáradság nélkül* ismerheti meg e kurzive olvasható könyvből. Ez pedig nagy érdem, mert amikor a szaktudomány a nem szakemberek közé leszáll, valakinek fáradnia kell: vagy a szerzőnek, vagy az olvasónak. Minél többet fárad a hozzáértő szerző, annál kevesebb fáradsága lesz az olvasónak. A könyv minden egyes lapja azt igazolja, hogy itt a fárasztó munkát derekasan elvégezte a szerző.

Az iskolán kívüli népművelődésre írt ezen könyv iskolai tanításra is kiválóan alkalmas. A középiskolák utolsó osztályában ideális tankönyv lehetne. Mint ahogy az emberi egészségre vonatkozó alapvető tanításokat is be kellett vinni a középiskolába, úgy a magánjog oktatását is. A magánjogi alapismeretek középiskolai tanításáért folytatandó küzdelemben nagy erősség a szerző munkája. Fel kell hívunk a kultuszminiszter figyelmét arra, hogy tegye a középiskolák utolsó osztálya számára rendes tantárggyá a magánjogi alapismereteket, az egészen kitűnő tankönyv készen áll e célra.

Dr. Balla Ignác